

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

Complectens copiosè Resolutiones Theologicas, etiam modernas, ad
praxim accommodatas

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Caput 13. De Testamento.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40873

510 Pars 2. tr. 5. cap. 12. De Emptione. Simoniaca
pro gratia sive intercessione amici apud collato-
rem: hanc sententiam ut probabilem habet
Vasquez & Sanchez in Opusculor. tom. 1. lib. 2. cap.
3. & aliqui Recentiores apud *Dianam part. 4.*
tract. 4. resol. 151. & iterum *part. 10. tract. 15. re-*
sol. 5. Sed ipse *Vasquez & Sanchez* censet contra-
riam sententiam esse probabiliorem: quod om-
nino verum judico tam ab autoritate, quam
à ratione; quia illud pretium saltem mediata
pro ipso beneficio conferri videtur: & hac via
facile foret passim palliare Simoniam in oculis
hominum, sed prava animi intentio fugere non
potest oculos Dei, ut etiam rectè hic notat *Ste-*
phanus à S. Paulo pag. 422.

Quæres quartò, An liceat absque Simonia
pro beneficio aut alia re spiritali accipere ali-
quid temporale titulo gratitudinis, sic ut de il-
lo ex gratitudine præstando pactum interce-
dat? Licitum id esse, videtur admittere *Diana*
citans Valentiam, quia non est pactum indu-
cens obligationem justitiæ. Verùm etsi non
inducat obligationem justitiæ, adfert tamen
novam obligationem, & pretio æstimabilem,
supra simplicem gratitudinem, quæ per se li-
bera est, nec obligat determinatè ad hoc vel
illud donum conferendum, quod tamen fit et
vi istius contractus, qui proinde onerosus cen-
seri potest.

CAPUT XIII.

De Testamento.

1. **T**estamentum est justæ voluntatis dispo-
sicio de rebus post mortem præstandis,
cum hæredis institutione. Et per hoc ultimum
differt

differt testamentum à legato, sive fidei commissio partiali, quod tantum est donatio particularis alicui à defuncto relicta. *Codicillus* autem est quasi imperfectum testamentum, sine hæredis institutione, ad constituenda aliqua legata, vel ad aliquid in testamento explicandum, mutandum, addendum, vel demendum. De quibus *Laym. l. 3. t. 5. c. 1. Bonac. Tannér. alii- que.*

2. Ad testamentum solemne, sive clausum, requiruntur à jure variæ solemnitates: nempe ut testator illud suâ vel alicujus manu scriptum offerat septem testibus idoneis, non defectuosis, non cæcis, surdis, mutis, nec furiosis, & prodigis, infamibus, religiosis, cognatis, qui in testatoris potestate sunt; (quibus adde ipsum hæredem, & qui in ejus potestate sunt) sed masculis puberibus, liberis, ad id rogatis, & vocatis, coram profitendo id esse suum testamentum: tum si possit manu suâ subscribit, alioqui id præstat octavus pro eo testis, dein omnes & singuli septem testes eodem tempore subscribunt, si possint, per se ipsos, proprioque, vel alieno, aut communi omnes sigillo consignant, *Laym. Bonac. d. 3. q. 17. p. 1. &c.*

3. Si testamentum careat debitâ solemnitate, & dubitetur an testator intenderit conficere testamentum *clausum*, an verò apertum, habebit saltem vim testamenti *nuncupativi*, quod tantum requirit ut septem prædicti testes coram audiant & intelligant testatoris voluntatem etiam solâ voce expressam. Quia præsumitur testatorem hoc saltem voluisse potius quam actum suum esse irritum. *Sanch. Lugo &c.* Consultum est in consiciendo testamento etiam adhibere Notarium qui particularium lo-

312 Pars 2. tract. 5. cap. 13. De Testamento.
eorum jura nosse solet, ut valori testamenti in
foro externo tutius consulatur.

4. Notat quoque *Diana p. 6. tr. 5. resol. 30.* in-
valuuisse consuetudinem ut minor numerus tes-
tium quam septem sufficiat ad valorem. Cer-
tè hominibus rusticis quinque testes sufficere,
si difficulter plures habentur, absque subscrip-
tione, si non sint litterati, tradit *Laym. &
Bonac.*

Item tempore pestis necesse non est testes si-
mul congregari, sed tantum ut singuli seorsim
adhibeantur: imò absolutè loquendo tunc duos
vel tres sufficere ex jure gentium docet *Diana
p. 7. tr. 6. cum Sa, Laym. &c.* Neque minus mi-
litibus, dum in castris sunt, concedunt jura
privilegium.

5. Si testamentum factum sit ad *pias* causas,
etiam in foro externo juris solennitates non re-
quiruntur, sed tantum quæ jure gentium suffi-
ciunt, nempe duo testes, inter quos femina
esse potest. *Covar. & alii 12.* Item Parochus,
aut Confessarius etiam si legata essent pro Eccle-
sia propria, *Less. Lugo &c.* Et quamvis morte
interveniente contingeret testamentum non
esse absolutum, validum tamen est quoad le-
gata pia *Diana &c.* In foro autem conscien-
tiæ etiam sine ullo teste sufficit scriptura, nu-
tus, vel aliud signum, quo voluntas Testato-
ris sufficienter indicatur. *Molina, Lugo, Diana.*

6. Si autem testamentum factum fuerit ad
causas *non pias*, & careat solennitatibus jure re-
quisitis, probabilius est illud *saltem in foro con-*
scientiæ esse omninò validum: adeoque licitè
retineri quod ex tali testamento possideretur.
Quia illæ solennitates tantum requiruntur in
foro externo ad fidem in judicio faciendam, &

Pars 3. tract. 5. cap. 13. De Testamento. 513
excludendam omnem deceptionem. Ita *Lessius*
de jur. l. 2. c. 19. d. 3. Barbosa. Wiggers, p. 9. tr. 7.
resol. 49. contra Molin. Dian. &c.

Hinc hæres ab intestato non videtur excusari
in foro conscientie à persolvendis legatis in te-
stamento non solenni relictis, si satis ipsi con-
stet de voluntate Testatoris. De qua si dubius
sit tenetur cum aliis pro ratione dubii compo-
nere. Quia in hoc dubio neutri parti favet pos-
sessio.

7. Testari non potest Religiosus professus,
nec filius familias de bonis adventitiis sine pa-
tris consensu, nisi tamen sit Clericus, etiam
primæ tonsuræ: nec cæcus sine testibus, nec
pupillus, nisi sit doli capax, & juramento con-
firmaverit. Nec in bello justo captus, nec ob-
ses apud infideles. Nec manifestus usurarius,
nisi præstita cautione: valebunt tamen hujus
legata ad causas pias si penitens obierit. Nec
uxor nisi ad pias causas, sicubi legitimè statu-
tum sit, ut non possit testari sine consensu ma-
riti, uti refert *Sa, & plures alii.*

8. Patris testamentum inter liberos ab eo so-
lo scriptum, aut subscriptum validum est, et-
iam ad pia legata, *Sa, Diana, &c.*

9. Potest Pater ob justam causam inæquali-
ter filiis bona relinquere, ubi non obstat lex
particularis: sed non potest legitimam portionem
privare.

10. Etsi spurium à testamento excludat jus
civile, ex jure tamen Canonico potest illi Pa-
ter alimenta relinquere, & filie dotem si eam
indigeat.

11. In dubio testamenti judicandum est te-
statorum, id voluisse, quod si adesset dicturus
credederetur.

12. Qui juravit non revocare testamentum, si revocet certum est validè revocare, imò à perjurio si causa subsit probabiliter excusatur. *Sa, &c.*

13. Conditio hæc testamento apposita, si filia non nupsit, in ea quæ nunquam nupsit, item, si non intrabit Religionem, pro non apposta habetur.

14. Testator nullo jure positivo prohibetur, omissis consanguineis collateralibus, v. g. fratre, quemvis extraneum hæredem constitutæ. *Bonac. & alii 5. apud Diana p. 1. tr. 8. resp. 83.*

15. Professio religiosa testamentum prius factum non irritat, cum tunc fuerit sui juris, ut Theologi passim admittunt.

16. Executor testamenti potest esse, qui excedit annum 17. ætatis, unus vel plures, mas vel fæmina. Clericus, aut Religiosus, sed cum licentia sui Prælati, & quidem Generalis, si sit Societatis: sed Franciscanis id omninò jure prohibitum. Si tamen hos executorem agere contingat, acta non erunt invalida, sed tantùm illicita, *Laym. Bonac. Dian. p. 8. t. 8. r. 9.*

17. Si à Testatore nullus nominetur Executor testamenti, executio ad hæredem pertinebit, etiam ad pia legata: potest tamen tali casu Episcopus eam ad se pertrahere jure communi. *Laym. &c.*

1. Quando voluntas Testatoris honestè impleri potest, non possunt legata ad pias causas commutari etiam in opus manifestè meliùs, nisi ex dispensatione Pontificis, & justa de causa: *Vasquez* id etiam Episcopo concedit. Communis opinio Doctorum admittit ad Episcopum, hæredem, & executores pertinere per episkiam in-

interpretari, non esse à defuncti voluntate alienum si aliqua mutatio fiat: v.g. si pecuniam reliquerit ad calices emendos pro Ecclesia, quæ calicibus non eget, potest eam applicare ad comparandas casulas, aut alia ornamenta, quæ magis ad Templi usum conducunt. *Vasq. Molin. Barbosa &c.*

18. Si executores intra annum suâ culpâ negligunt exequi testamentum, jus executionis ad Episcopum devolvitur. *Molin. Dian. & 8. alii.*

19. Imò in legatis piis tenentur ad executionem intra sex menses, idque etiam si nondum inita sit hæreditas. *Molin. Vasq. Diana p.8. t.6. resol. 25.*

20. Si bona defuncti non sufficiant ad legata omnia persolvenda, distribuenda sunt omnibus pro singulorum rata æqualiter, quia in casu jus ad solutionem est in omnibus æquale. *Diana Sylv. Sanch. Bonacina.*

Formula autem Testamenti talis esse solet. *In nomine Dei omnipotentis, Amen. Ego N. N. nunc liberè, & integris sensibus commendo Corpus terræ sanctæ, & Animam meam Deo creatori, sub protectione B. Virginis &c. Heredem meum constituo N. N. exprimendo bona relinquenda, debita solvenda, legata pia, aut alia pro particularibus personis prout cupit de rebus suis disponere. Postea nominat Executores sui testamenti, & exprimit obligationes, si quas illis imponit. Postremò annotat locum, diem, & annum; & infra Nomen suum, ac Sigillum apponit. Subscribunt etiam testes singuli.*

Et quoniam in quibusdam varia sunt aliquando variorum locorum jura, expedit in

516 Pars 3. tract. 5. cap. 14. De Restitutione.
conficiendo testamento Notarium loci publi-
cum adhibere, aut alium peritum & fidelem,
ut in singulis securius procedatur.

CAPUT XIV.

De Restitutione.

§. 1. *Quinam teneantur ad Restitutionem.*

1. **R**estitutio, est actus justitiæ quo repara-
tur damnum per injuriam alteri illatum.
Injuria autem est læsio juris alieni in re quam
possidet, vel ad quam possidendam jus habet.
Hinc si læsio sit contra solam charitatem aut a-
liam virtutem, non est sufficiens fundamen-
tum restitutionis. Injuria hæc aliquando est
materialis, quando quis bonâ fide causa fuit
damni illati, aliquando formalis, quando ma-
lâ fide, id est, sciens, vel scire negligens alte-
ri damnum intulit.

2. Non solus ille qui proximè damnificat ad
restitutionem obligatur, sed etiam illi qui ad
damnum alteri inferendum cooperantur. De
his ut Confessarius promptè possit judicare, se-
quenti versu aptè comprehenduntur.

*Iussio, consilium, consensus, palpo, recursus,
Participians, mutus, non obstans, non manifestans.*

3. *Iussio* indicat eum, qui jubet vel mandat
damnum inferri, ad illius restitutionem teneri,
sive mandet expressè sive tacitè tantùm, v.g.
quando famulus ex verbo vel signo colligit gra-
minus ad restitutionem obligatur.

Non obligatur tamen qui absque ullo man-
dato